

Znovuzrozené poutní místo Křížkov (Kreuzwinkel)

Dříve než území pohraničního pásma zneprístupnilo podstatnou část Šumavy a Českého lesa, stávala v údolí Úhlavy, při úpatí Královského hvozdu, docela malá osada. Němečtí osadníci ji zvali Kreuzwinkel, Češi Křížkov. Bývala místní částí Hamrů a ležela na dosah bavorské hranice, což ji, stejně jako desítky jiných, stálo život.

V roce 1730 byl zde svobodníkem Johannem Tornerem vystavěn kostelík (někdy je uváděna mešní kaple), zasvěcený Bolestné Matce Boží. Jednalo se o prostou, ale architektonicky zajímavě řešenou stavbu křížového půdorysu s polokruhovými apsidami. Říkalo se jí také kostelík Svatého kříže (něm. Heilig Kreuz Kirchen). Svatýňka byla zevně bez okras, pokryta byla šindelovou střechou a na ní v západním průčelí byla usazena sanktusová věžička. V ní visely dva nevelké zvony, jeden z roku 1730, druhý, větší, přibyl v roce 1839.

Nad vchodem do svatyně byl umístěn kamenný erb Kolovratů, z čehož můžeme usuzovat, že stavbu možná inicioval a financoval Vilém Albrecht II. z Kolowrat.

Interiér zdobily tři pěkné rokokové oltáře s bohatě řezanými akantovými rozvilinami, darované v roce 1736 paní Katharinou Knittelovou z Prahy. Pro poutníky však bylo

nejdůležitější, že kostelík měl na jednom z oltářů i cenný stříbrný pacifikál (relikviář v podobě kříže) s autentizovaným ostatkem Kristova kříže, značné uměleckohistorické ceny.

Největší proslulosti však kostelík získal díky Pražskému Jezulátku, malé figurce, která byla věrnou kopií Jezulátka z pražského kláštera karmelitánů.

Jak se do Kreuzwinkelu dostalo? Říká se, že jej kostelíku věnovala hraběnka Elisabeth Kolowratová, která byla v těch časech velice nemocná a obracela se s prosbou o pomoc k Jezulátku. Když se dočkala uzdravení, stala se jeho velkou ctitelkou. Nechala tedy vyrobit kopii a světila ji právě tomuto kostelíku, který stál pod patronací jejího chotě.

Postupem let kostelík nezadržitelně chátral. Mše se tu sloužila jen několikrát do roka, dary na údržbu kostela se tenčily, peněžní sbírka mezi farníky dovolila jen nepatrné opravy. Paradoxně ke stavební obnově kostelíka došlo bezprostředně před válkou, v roce 1935. Kostelík zářil novotou a nikdo v té chvíli netušil, na jak krátký čas.

„Když jsem prováděl jako spoluautor publikace Zničené kostely v roce 2005 terénní průzkum a lokalizaci této lokality, byl můj nálezkem opravdu tristní“, vzpomíná Luděk Krčmář.

„Podle starých map a fotografií se mi podařilo nalézt zarostlý pahorek s rumišťem, který staré poutní místo připomínal jen stěží. V roce 1990 prý byl na místě zničeného kostelíka vztyčen kříž, záhy ale zmizel. Naštěstí v roce 2006, pouhý rok po mé návštěvě bylo už vše jinak. Současné poutní místo Kreuzwinkel (Křížkov) bylo vybudováno obcí Hamry, sdružením rodáků německé národnosti a obcí Lam. V rámci projektu bylo odhaleno z rumiště zachovalé obvodové zdivo a posléze v dalších fázích projektu zpevněno. Při tom se našla část kamenné podlahy, žulové zárubně dveří, drobné kovové předměty a hlavně kamenná deska s výše zmíněným erbem Kolovratů. Ta je dnes osazena ve zdi za prostorem, kde dříve býval prostřední oltář. Došlo i ke vztyčení šest metrů vysokého dřevěného kříže a prostor okolo základů byl upraven. První slavnostní bohoslužba se nad ještě nezpevněnými základy kostela konala 14. července 2007. Celek působí přívětivým dojmem umocněným krásným výhledem do kraje, a Křížkov znovu láká nejen k návštěvě, ale i k případné modlitbě“.

■ Hana Voděrová
Mgr. Luděk Krčmář

